

get. Hertil kommer andre vestlige forslag omfattende begrænsede ændringer og forbedringer af de allerede i Stockholm vedtagne CSBM'er (ej omhandlende flåde CSBM'er bortset fra amfibiestyrkers landgangsoperationer, se Stockholm dokument paragraf 35.).

Det fælles WTO-forhandlingsoplæg omfatter i særdeleshed en lang række meget vidtgående forslag med hensyn til begrænsende foranstaltninger for land-, fly- og flådeaktiviteter samt notifikation og observation af fly- og flådeaktiviteter. Den primære indsats fra WTO landenes side har koncentreret sig om at forfægte selve princippet om behovet for begrænsende foranstaltninger og behovet for CSBM'er for fly- og flådeaktiviteter, herunder en udvikelse af de fra vestlig side forudsatte informationsudvekslinger til også at omfatte flådestyrker.

På denne baggrund kan det konstateres, at blandt de emner, der ikke umiddelbart kan henføres til et fælles forhandlingsgrundlag, befinder sig alle forslag om begrænsende foranstaltninger, CSBM'er for fly- og flådeaktiviteter samt informationsudvekslinger for flådestyrker.

NNA landenes forslag er et såkaldt positionspapir, som alene definerer de holdninger, som NNA-landene er fælles om. Der er endnu ikke tale om et kompromispapir, som skal tilgodese både vestlige og østlige – og NNA – synspunkter. I praksis går NNA papiret længe end de vestlige forslag for så vidt det inddrager sømilitære elementer i et CSBM regime, men må alligevel betegnes som moderat.

Meningerne er således delte, uden at positionerne dog er fastlåste. Sømilitære foranstaltninger vil derfor indtage en central placering i den kommende 3. forhandlingsrunde i Wien, og der er grund til med særlig interesse at følge NNA-landenes forslag, der muligvis på langt sigt kan vise sig at være den mellemvej, som kan få betydning, når de endelige kompromiser søges på konferencen, der genoptages den 7. september 1989.

2. Tillidsskabende foranstaltninger, oprindelse og formål

Tanken om tillidsskabende foranstaltninger blev rejst i begyndelsen af 60'erne af USA i tilslutning til internationale nedrustningsforhandlinger i Geneve. I de amerikanske forslag indgik forhåndsunderretning (notifikation) af større militære aktiviteter, gensidige inspektioner samt forbedrede muligheder for militære konsultationer og kommunikation. De foreslåede foranstaltninger forudsås ikke at medføre egentlige indskrænkninger i parternes militære handlefrihed eller i deres militærapparat. Der var således ikke tale om forslag til direkte nedrustningsforhandlinger, men om politisk-psykologiske »signaler« med sigte på at skabe større åbenhed og gennemsigtighed.

I 1978 tog Frankrig initiativ til en konference om nedrustning i Europa. Forslaget markerede særlig i to henseender en milepæl. For det første indeholdt planen 2 faser. Efterlevelsen af et system af tillidsskabende foranstaltninger i planens fase 1, blandt andet med sigte på at forhindre overraskelsesangreb, skulle skabe en grad af tillid, således at det videre var muligt at overgå til planens fase 2, hvor reduktioner af våben og militær udrustning skulle gennemføres. For det andet omfattede planen geografisk hele Europa, herunder Sovjetunionens territorium vest for Ural.

Den aktuelle situation er dermed resultatet af snart 30 års forhandlinger og initiativer, og selv om det måske ofte glemmes under indtryk af Sovjetunionens nye initiativer, så er der i realiteten tale om, at det er de vestlige initiativer, der har bragt os nærmere en fredelig udvikling.

Det er derfor ikke mærkeligt, at de vestlige lande ønsker at holde fast i det oprindelige sigte med de omtalte initiativer, og kun nødigt ser dem transformeret til foranstaltninger, der ikke opfylder initiativernes oprindelige formål. Det er på denne baggrund, at den vestlige tilbageholdenhed på det sømilitære område må vurderes og respekteres.

2.1. Den seneste udvikling på CSBM området

På CSBM området har den seneste udvikling ikke vist nogen til CFE forhandlingerne svarende udvikling i parternes standpunkter. Tværtimod har indlæggene befæstet indtrykket